

fleste hjem. I vikingetiden og den tidlige middelalder var ildstedet det naturlige samlingspunkt midt i boligen, hvad enten det var bondehuse eller kongehaller. Man kaldte det ikke for et "samtalekøkken", men det var ikke desto mindre præcis hvad det i praksis var.

Når moderne arkitekter nu forsøger at arbejde sig væk fra 60'ernes og 70'ernes parcelhusfilosofi, hvor hvert enkelt familiemedlem blev tildelt sin egen lille aflukkede celle (en model, som i parantes bemærket faktisk kan tolkes som en art middelalderens klosterbyggeri *en miniature*), og erstatte det med store fælles-

1300-tallets samtalekøkken, oven i købet med den i dag så fashionable "fritstående kogeø"... lædersmedens hus på Middelaldercentret.

rum med mange forskellige anvendelsesmuligheder, er det i grunden blot en genoptagelse af svundne tiders fællesliv for hele husstanden. Den store fokus, vi i disse år oplever omkring byg-selv-projekter, naturmaterialer og alternative boligformer, vidner tydeligt om mere end almindeligt meget inspiration fra en fjern fortid. Når folk maler deres selvbyggede tømmerhuse med økologisk okseblod er det ikke nogen ny idé. Det er en ældgamle metode, vi blot har genoptaget.

På mange måder kan man sige, at vi i dag står middelalderens boligindretning langt nærmere, end vi gjorde for blot 30-40 år siden, på trods af informationsteknologiens og elektronikkens overvældende fremtog. Selv materialerne er gamle kendinge: træ og sten afløser i stadig stigende grad plast, laminat og kunststoffer, brændeovne og solenergi erstatter elvarme og olie-fyr, og i de virkeligt trendy prestigebyggerier er høje, nøgne hvidkalkede vægge nærmest standardinventar. Det er lige før, man næsten kan hævde, at boligdesign og indretning i dagens Danmark er på vej ind i en regulær renaissance. Middelalderens boligindretning er stærkt på vej tilbage, eller i hvert fald en række af dens grundtanker og -principper. Dette i sig selv kan vel retfærdiggøre et nærmere kig på middelalderens boligindretning.

Konkret er nærværende hæfte affødt af det store projekt på Middelaldercentret i disse år, nemlig byggeriet af det første egentlige byhus i centrets middelalderkøbstad Sundkøbing: den store købmandsgård på havnen. Udformningen og indretningen af denne borgerlige rigmandsbolig har krævet et dybtgående studie af møbel-

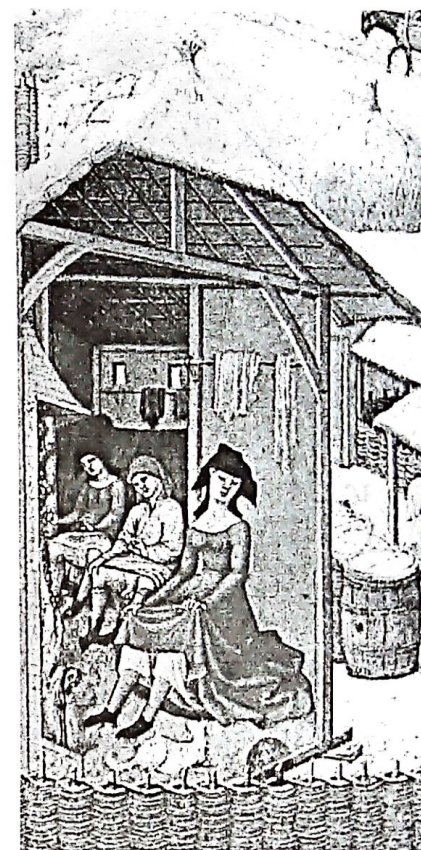
arkitektur og indbo i de bedre kredse i Nordeuropa omkring år 1400, og det er dette arbejde, der især ligger til grund for hæftets overfladiske præsentation. En del af de omtalte møbler vil altså fremover kunne ses i aktivt brug i købmandshuset.

Lidt, men godt...

Et overfladisk blik på middelalderens bolig viser, at indretningen var meget spartansk, set med moderne øjne. Selv i de aller mest velhavende kredse, blandt konger og højadel, var mængden af møbler ikke stor, men begrænsede sig i det store og hele til det absolut nødvendige. For en moderne beskuer kan boligen virke temmelig asketisk, ja ligefrem fattig, og de fleste ville nok betakke sig for at skulle indrette et hjem med så få og sparsomme møbler i dag.

At det forholdt sig sådan i bondekredse er sådan set forståeligt nok. De havde ikke mange penge, og derfor ikke råd til de helt store indretningsmæssige eskapader. Men adelen og de rige købmænd, de havde da i hvert fald penge nok til at indrette sig et bekvemt og behageligt hjem...?

Jovist, men det gjorde de så sandelig også. Det var ikke økonomiske midler der manglede, det var selve behovet for mange møbler. Naturligvis var middelalderen (også) en materialistisk tid, men noget overflodssamfund var det ikke. Behovet for møbler til blot at slænge sig i efter en lang arbejdsdag var ikke stort, fordi man bogstaveligt talt gik i seng med hønsene. De fleste dage gik man så at sige

Fransk bondebolig ca. 1400. Indretningen er – meget tidstypisk – indskrænket til det aller-mest nødvendige.

direkte fra arbejdsbordet til sengen. Selv i velhavende kredse har man ikke haft en brødel af dét tøj, en gennemsnitlig teenager råder over i dag, og derfor havde man heller ikke brug for store skabe til at gemme tøj i - en enkelt kiste eller to kunne i de fleste tilfælde snildt dække behovet.

Fra adelige testamenter kender vi i dag en del detaljerede eksempler på mængden og